

Німецько-український агрополітичний діалог
«Трансформація Академії сільськогосподарських наук –
німецький досвід», Київ, 30 березня 2015 р.

Пропозиції щодо реформування Національної академії аграрних наук України

академік НААН

президент НААН

Гадзало Я.М.

Стратегічно – національна мета:

Україна, як держава з потужним аграрним потенціалом, і світовою продовольчою та біоенергетичною місією **має мати відповідне державно-академічне наукове забезпечення** як це є у Франції, США, Китаю та інших країнах з передовими стандартами національної безпеки.

Мета реформування НААН України:

Протягом п'яти років

- забезпечити оптимізацію наукового, земельного та майнового потенціалу НААН
- посилити інноваційну результативність роботи її науково-дослідних установ та ефективність діяльності експериментальної бази

НААН: ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА, СТАН СПРАВ, КЛЮЧОВІ ДАНІ

Наука

48 наукових установ, в яких працюють 4,4 тис. науковців, з них 336 доктори та 1627 кандидатів наук.
Понад 30 наукових видань НААН входять у світові науково-метричні бази даних.

Експериментальна база

152 дослідних господарства, 12,8 тис. працюючих, 335 села, 465,3 тис. га (в т.ч. 364,5 тис. га ріллі), племінних тварин: 32,8 тис. голів великої рогатої худоби, 22,9 тис. – свиней та 9,9 тис. – овець.

Впровадження

У НААН функціонують центри наукового забезпечення розвитку агропромислового виробництва регіонів у кожній області країни.

ДИНАМІКА ФІНАНСУВАННЯ НААН ЗА РАХУНОК ЗАГАЛЬНОГО ФОНДУ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ ЗА 2010–2014 РР.

Основні виклики:

- НААН фінансується за **окремою статтею видатків** з Державного бюджету України. Але в останні десятиріччя розмір цього фінансування не перевищував 50% від потреби. На **2015 р.** затверджено **373,3 млн. грн.** бюджетного фінансування НААН (за потреби 653,2 млн. грн.).
- Фізичне і моральне старіння наукових приладів та іншої науково-технічної бази.
- Середня зарплата науковців становила за **2014 рік – 2941 грн.**
- Не сформовано дієвий інститут внутрішнього аудиту.
- На протязі багатьох років владою блокувалось оформлення та закріплення за землями НААН особливого наукового статусу та полігону для відпрацювання європейських соціальних моделей розвитку сільських територій.
- Відсутність державного протекціонізму на ринку науково-інноваційної продукції.

Сильні сторони:

- Академія потужно представляє Україну у світовій науці.
- Існування Академії як інституції зберегло і зорганізувало науковий кадровий потенціал.
- Академія забезпечує продовольчу безпеку України через пропозицію інноваційної продукції з часткою на вітчизняному ринку круп'яних культур на рівні **95%**, озимої пшениці – **67%**, племінних тварин в молочному скотарстві – **90%**, свиней -**75 %** та інші.
- Потенціал Академії дозволив здійснити науковий супровід аграрної реформи в **1994-2004 рр.**
- Академією сформовані у кожній області виставкові полігони та здійснюється науково-консалтингова робота через наявні там академічні інституції.
- Академія є незамінною державною інституцією в забезпеченні біобезпеки, збереження родючості ґрунтів, розвитку біоенергетики та ін.

Академія наголошує без вітчизняної аграрної науки - Україна скотиться до сучасної колонії у глобальному світі.

**Варіанти політики реформування НААН:
переваги і вади,
очікувані результати,
конкретні заходи, які необхідно здійснити**

Створення ефективної системи позабюджетного фінансування наукової діяльності НААН

Конкретні заходи в найближчий час:

- Здійснення оцінки ефективної роботи підприємств, створення в Академії сучасної системи моніторингу роботи експериментальної бази та науково-дослідної роботи.
- Розбудова служби внутрішнього аудиту.
- Завершення землевпорядкування в системі Академії.
- Внесення змін до законодавчих актів.
- Організація співпраці провідних науково-дослідних установ НААН з бізнесом для спільного виробництва інноваційної продукції.

Створення ефективної системи позабюджетного фінансування наукової діяльності НААН

У довгостроковій перспективі:

- Прийняття **Закону України** «Про особливості правового режиму земель підприємств, установ і організацій Національної академії аграрних наук України та сільськогосподарських науково-дослідних установ і навчальних закладів».
- Прийняття Постановою Кабінету Міністрів України **нової редакції Статуту** Національної академії аграрних наук України.

Створення сучасної управлінської структури у складі НААН

Конкретні заходи в найближчий час:

- Реорганізація частини Державних підприємств дослідних господарств НААН у дослідні станції та передачі їх у підпорядкування науково-дослідним установам НААН.
- Розробка Порядку Кабінету Міністрів України щодо проведення розрахунково-касового обслуговування власних надходжень науково-дослідних установ та дослідних станцій через банки державного сектору у відповідності до ст. 143 Бюджетного кодексу України.
- Створення компаній з управління активами як нового підприємства (передача підприємству активів для проведення господарської діяльності, залучення інвестицій).
- Створення підрозділу у складі апарату Президії НААН (контрольні функції з управління активами).
- Розробка інвестиційних проектів та фінансових моделей державно-приватного партнерства з метою залучення інвестицій.

Створення сучасної управлінської структури у складі НААН

У довгостроковій перспективі:

- Забезпечення посилення самоврядності НААН, її консультативної ролі у впровадженні аграрної політики, посилення соціальної захищеності науковців та їх матеріального заохочення.
- Розбудова Академії на принципах державно-приватного партнерства.
- Включення до складу Академії приватних наукових установ, які відповідають науково-інноваційним вимогам, що вимагає підготовки та внесення відповідних змін до Закону України «Про наукову та науково-технічну діяльність в Україні» .
- Організація роботи за стандартами та принципами розвинутих країн світу.
- Прийняття Постановою Кабінету Міністрів України нової редакції Статуту Національної академії аграрних наук України.

Причини того, чому ці заходи ще не виконані

- Нерозуміння проблем науки колишніми владними структурами.
- Супротив новоутворених приватних консалтингових структур, що працюють з владними інституціями.
- Корупція у владних інституціях, що унеможлиблює протекціонізм вітчизняній науці на ринку інноваційної продукції.

Вартість проведення заходу, якщо актуальна і наявна

- Реформування НААН **не потребує** додаткових коштів з державного бюджету.
- Разом з тим, розвиток вітчизняної аграрної науки **матиме більшу ефективність** в результаті збереження бюджетної складової фінансування фундаментальних досліджень та підтримки іноземних донорів і грантів у розбудові інноваційної результативності прикладних досліджень.